

УДК 343.58

Пашковська М. В. – кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник, старший науковий співробітник наукової лабораторії з проблем забезпечення публічної безпеки і порядку Національної академії внутрішніх справ, м. Київ; e-mail: vasilevich_59@ukr.net; ORCID 0000-0002-9087-0290

Правове регулювання в законодавстві України захисту тварин від жорстокого поводження

***Мета** статті – дослідити правове регулювання суспільних відносин у сфері захисту тварин від жорстокого поводження. Висвітлено питання настання відповідальності за вчинення таких дій з тваринами. Дослідження ґрунтується на наукових працях таких учених, як Н. С. Бондаренко, О. І. Буткевич, І. А. Головка, А. О. Данилевський, Д. Є. Захаров, Н. І. Зубченко, Д. О. Калмиков, В. А. Копилян, Т. Р. Короткий, В. В. Кузнєцов, В. С. Мірошніченко, В. О. Морозова, В. О. Турська, С. А. Хімченко, і положеннях Кримінального кодексу, Кодексу України про адміністративні правопорушення, Закону України «Про захист тварин від жорстокого поводження». Встановлено, що загальноєвропейська та світова тенденція в напрямі гуманного ставлення до тварин зобов'язує Україну дотримуватися міжнародних норм і правил поводження з тваринами. На підставі досвіду європейських країн у цій сфері вносять пропозиції щодо законодавчого врегулювання питання обов'язкової реєстрації тварин, процесу розведення, продажу та поховання на рівні закону з чітко визначеними санкціями за порушення цих процедур. **Висновки.** Розв'язання проблеми жорстокого поводження з тваринами можливе за умови комплексного підходу. Тільки вдосконалений адміністративно-правовий механізм відповідальності за неналежне утримання тварин здатний урегулювати питання запобігання жорстокості в ставленні до тварин. Крім того, рівень правової обізнаності населення забезпечують у межах проведення профілактичних заходів з населенням.*

Ключові слова: жорстоке поводження з тваринами; «догхантери»; відповідальність; державне регулювання; захист тварин; об'єкти реєстрації; безпритульні тварини; притулки.

Постановка проблеми. Останніми роками у світі утверджується думка, що гуманне поводження з тваринами – один із показників цивілізованості суспільства. Дані статистики засвідчують, що у близько 90 % злочинців-рецидивістів протиправні «схильності» формувалися на підставі жорстокого поводження з тваринами.

Нині відбувається занепад загальноприйнятих принципів моральності в суспільстві, що спричиняє схильність людей до виявів агресії та цинізму [1].

Крім того, гачибним явищем є активізація діяльності груп «догхантерів» через соціальні мережі, що пропагують жорстоке поводження з тваринами шляхом викладення відеоматеріалів з

демонстрацією безжалісних вбивств і катувань тварин. Поширеність цієї проблеми пов'язана з безкарністю таких дій [2].

Низький рівень знань громадян у сфері правового захисту тварин від жорстокого поводження мінімізує судову практику у сфері цього захисту.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аспекти захисту тварин від жорстокого поводження розглядали в низці робіт: з адміністративного права – Н. С. Бондаренко, В. О. Морозова; цивільного права – Д. Є. Захаров; міжнародного права – О. І. Буткевич, Н. І. Зубченко, Т. Р. Короткий; кримінального права – І. А. Головки, А. О. Данилевський, Д. О. Калмиков, В. А. Копилян, В. В. Кузнєцов, В. С. Мірошніченко, С. А. Хімченко та ін. Зазначені наукові доробки є теоретико-методологічним підґрунтям для подальших досліджень окресленої проблематики. Водночас недостатньо вивченим лишається досвід європейських країн у сфері захисту тварин від жорстокого поводження; необхідно з'ясувати роль державних органів (Національної поліції) та їхніх повноважень в аналізованій сфері.

Метою статті є дослідження питання правового регулювання в Україні захисту тварин від жорстокого поводження, вивчення досвіду європейських країн, виявлення колізій, прогалин і формулювання пропозицій щодо їх удосконалення.

Реалізація зазначеної мети передбачає виконання таких завдань: з'ясувати стан правового регулювання захисту тварин від жорстокого поводження; схарактеризувати особливості адміністративної та кримінальної відповідальності за вчинення таких дій; вивчити досвід європейських країн, на цій підставі запропонувати шляхи подолання виявлених проблем в аналізованій сфері.

Виклад основного матеріалу. Правове регулювання захисту тварин від жорстокого поводження є одним із необхідних аспектів гуманізації суспільства в реаліях сьогодення. Недосконалість нормативно-правової бази у сфері поводження з домашніми тваринами та регулювання чисельності безпритульних тварин потребують удосконалення на підставі досвіду європейських країн і врахування національних особливостей. Чинна правова база досить поверхово врегульовує питання утримання домашніх тварин, захисту тварин від жорстокого поводження, регулювання чисельності безпритульних тварин гуманними методами, не ґрунтується повною мірою на прецедентах і не має чіткого механізму застосування.

Лише 2006 року було прийнято Закон України «Про захист тварин від жорстокого поводження», у якому передбачено

кримінальну, адміністративну та цивільно-правову відповідальність за вчинення таких дій.

У законодавстві визначено поняття *жорстокого поводження з тваринами* як знущання з тварин, зокрема безпритульних, що спричинило мучення, завдало їм фізичного страждання, тілесних ушкоджень, каліцтва або призвело до загибелі, нацьковування тварин одна на одну та на інших тварин, учинене з хуліганських чи корисливих мотивів, залишення домашніх і сільськогосподарських тварин напризволяще, що стосується порушення правил утримання тварин (ст. 1) [3].

Адміністративну відповідальність за знущання над тваринами, спричинення побоїв або вчинення інших насильницьких дій, що призвели до фізичного болю, страждань і *не спричинили тілесних ушкоджень, каліцтва чи загибелі*, встановлено в ст. 89 КУпАП. Санкція передбачає накладення штрафу від двохсот до трьохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з конфіскацією тварини, якщо її перебування у власника (особа, яка досягла віку 16-ти років) становить загрозу для життя або здоров'я [4].

Кримінальна відповідальність за знущання з тварин настає в разі *каліцтва чи загибелі*, учинені хуліганських чи корисливих мотивів, і передбачає арешт на строк до шести місяців або обмеження волі на строк до трьох років (ст. 299 КК України).

Кваліфікований вид жорстокого поводження з тваринами наявний у разі вчинення дій у присутності малолітнього (особи, яка не досягла віку 14-ти років). Правопорушник повинен усвідомлювати присутність дитини та розуміння нею факту жорстокого поводження з тваринами. Санкція передбачає обмеження або позбавлення волі на строк від трьох до п'яти років [5].

Беззаперечно, небезпека злочину полягає в тому, що жорстокість, виявлена щодо тварин, стає нормою поведінки та поширюється на взаємини з людьми, крім того, відіграє негативну роль у вихованні дітей і молоді.

Відповідно до ст. 32 Закону України «Про захист тварин від жорстокого поводження», органи Національної поліції здійснюють нагляд за дотриманням порядку вихову домашніх тварин (собак) у громадських місцях і вживають відповідних заходів у разі порушення законодавства про порядок поводження з тваринами [3]. Законодавство регламентує право поліцейських на застосування вогнепальної зброї для відбиття нападу тварин, які загрожують життю і здоров'ю [6].

Нині в Україні розроблено законопроекти щодо запровадження обов'язкової реєстрації домашніх тварин у Єдиній державній базі тварин за аналогією реєстрації сільськогосподарських тварин, яку здійснюють відповідно до Закону України «Про ідентифікацію та реєстрацію тварин» від 4 червня 2009 року № 1445-VI [7] з метою обліку тварин, їх власників, переміщень і загибелі.

На нашу думку, законодавче закріплення обов'язкової реєстрації тварин є необхідним й актуальним, оскільки в разі порушення законодавства щодо жорстокого поводження стане можливим накладення санкції на порушників, що матиме превентивне спрямування.

Світовий досвід засвідчує, що масове знищення тварин є незаконним, неефективним та економічно витратним методом регулювання їх чисельності, спричиняє зростання рівня жорстокості в ставленні до тварин у суспільстві.

Найефективнішим шляхом регулювання чисельності безпритульних тварин, що засвідчує досвід європейських країн, є комплексний підхід: вилов – стерилізація – повернення, ефективна законодавча база, єдина онлайн-система реєстрації та ідентифікації, контрольоване розведення, інформаційно-просвітницька робота й підвищення відповідальності у ставленні до тварин з боку їх власників і суспільства.

Важливим кроком на шляху до імплементації досвіду європейських країн у чинне законодавство стало затвердження Київською міською радою Цільової програми контролю за утриманням домашніх тварин та регулювання чисельності безпритульних тварин гуманними методами на 2017–2019 роки. Відповідно до цього документа, замість знищення тварин передбачено проведення їх стерилізації та щеплень від хвороб, після чого здорових особин відпускають на вулицю під відповідальність та опіку захисників тварин [8]. Це пов'язано зі значною кількістю безпритульних тварин й обмеженою кількістю місць для їх утримання.

Програма передбачає заходи запобігання безпритульності та жорстокому ставленню до тварин шляхом стерилізації безпритульних собак і котів, підвищення рівня соціальної свідомості власників домашніх тварин; ужиття заходів з популяризації стерилізації домашніх тварин; просвітницької роботи з населенням (соціальна реклама, відео-, аудіоролики, білборди, Інтернет-реклама, реклама в метро, освітні заходи, публікації, теле- й радіопередачі, лекційна робота в навчальних закладах тощо);

ефективної та дієвої законодавчої бази, що унеможливило та запобігло вияви жорстокості у ставленні до тварин.

Важливе значення у сфері запобігання безпритульності та жорстокому ставленню до тварин набуває процес реєстрації домашніх тварин, передбачений Правилами утримання домашніх собак і котів у м. Києві з метою єдиного обліку цих тварин у місті; організації пошуку загублених тварин і повернення їх власникам; контролю за чисельністю безпритульних тварин, дотриманням ветеринарно-санітарних вимог; забезпечення епізоотичного благополуччя; вирішення проблемних питань і конфліктних ситуацій, пов'язаних з утриманням домашніх собак і котів у м. Києві [9].

Столичний досвід почали наслідувати інші регіони. Так, згідно з Правилами утримання і поводження з тваринами, у м. Львові з 1 вересня 2016 року запроваджено цивілізовані правила утримання домашніх тварин шляхом обов'язкової реєстрації собак, яких утримують фізичні та юридичні особи, а також котів – за бажанням господарів [10].

У Полтаві з 2017 року діють Правила утримання домашніх тварин з метою здійснення контролю за кількістю домашніх і безпритульних тварин, їх станом здоров'я, санітарними й екологічними нормами. Особи, які утримують домашніх тварин, зобов'язані зареєструвати домашніх тварин віком від трьох місяців і старше, отримати під час первинної реєстрації посвідчення, а для собаки – номерний знак, який прикріплюють до нашійника [11].

Утримання домашніх тварин і поводження з ними ґрунтується на принципах недопущення жорстокого ставлення до тварин; право власності на тварин у разі жорстокого поводження з ними може бути припинене відповідно до Закону України «Про захист тварин від жорстокого поводження»; заборони жорстоких методів умертвіння тварин; захисту тварин від жорстокого поводження.

Порушення правил утримання собак і котів, тримання собак і котів у місцях, де це заборонено відповідними правилами, утримання незареєстрованих тварин, вигулювання в громадських місцях або без повідків і намордників (крім собак, у реєстраційних свідоцтвах на яких зроблено спеціальну відмітку) чи в не відведених для цього місцях – тягне за собою попередження або накладення штрафу, розмір якого визначено в ст. 154 КУпАП. Одним з уповноважених суб'єктів, які здійснюють контроль за додержанням відповідних Правил, є Національна поліція України [4].

Європейський досвід у сфері захисту тварин від жорстокого поводження дає підстави для висновку, що визначальною у встановленні міжнародно-правових стандартів щодо поводження з домашніми тваринами є Європейська конвенція щодо захисту домашніх тварин № 125 (підписана у Страсбурзі 13 листопада 1987 року та набула чинності з 1 травня 1992 року). Україна ратифікувала Конвенцію Законом «Про ратифікацію Європейської конвенції про захист домашніх тварин» від 18 вересня 2013 року № 578-VII [12].

Цей міжнародний документ закріплює норми, що забезпечують добробут домашніх тварин, яких утримує людина для власного задоволення і дружнього спілкування. Головним принципом поводження з тваринами є неприпустиме *спричинення тварині болю, страждань або катувань*.

Зокрема, Конвенція передбачає *заборону на хірургічні операції для зміни зовнішнього вигляду або з нелікувальною метою, а саме: купірування хвоста; вух; позбавлення голосу; видалення зубів і пазурів, окрім випадків, коли такі операції необхідні за призначенням ветеринарного лікаря, а також для запобігання розмноженню (в разі кастрації)*.

Процедуру *евтаназії (присипляння) тварини* здійснюють виключно ветеринарний лікар або інша компетентна особа, за винятком надзвичайних ситуацій, *коли необхідно покласти край стражданням тварини*. Присипляння проводять із спричиненням мінімальних фізичних і психічних страждань, способом швидкої втрати свідомості та смерті. Забороненими є утоплення, задушення, використання отруйних речовин (які не забезпечують необхідного ефекту) й електричного струму (якщо це не призводить до миттєвої непритомності).

Крім того, передбачено захист бездомних тварин шляхом *зменшення їх кількості* в спосіб, який не спричиняє болю, страждань або пригнічення [13].

Положення зазначеної вище Конвенції було імplementовано в національне законодавство низки країн Європи та світу, України зокрема. Проте робота в цьому напрямі триває. Слід акцентувати увагу на створенні дієвого механізму реалізації цих норм.

Досі не ухвалено *загальносвітової декларації у сфері добробуту тварин* на офіційному рівні, хоча текст документа складено, його обговорюють у колах зоозахисних організацій упродовж не одного десятиліття. Є вже декілька варіантів Всесвітньої декларації добробуту тварин, що поєднують норми піклування як про домашніх тварин, так і диких. Ініціатори цього

документа кінцевою метою визначили прийняття тексту Організацією Об'єднаних Націй [14].

Подолання розриву між законодавством щодо захисту тварин і його практичною реалізацією є можливим лише за тісної співпраці Ради Європи, Європейського Союзу та Всесвітньої ветеринарної організації.

У європейських країнах проблеми утримання домашніх тварин розв'язують на законодавчому рівні. У відповідних актах регламентовано порядок поводження, народження та смерті домашніх тварин.

У ФРН діє закон про захист тварин і розпорядження про утримання собак. У цій країні виокремлено галузь права – «права тварин». Є адвокати, які спеціалізуються на цьому праві. Купуючи собаку, власник зобов'язаний чіпувати її. Якщо собака втече, її повернуть господарям, яких оштрафують за недбальство (до 25 000 євро). Німці досить часто беруть вихованців із притулків, але більшість купує в ліцензованих «заводчиків». Продаж тварин без ліцензії підлягає штрафуванню (від 800 євро). Народжуваність тварин, зокрема тих, які мають господарів, обмежують методом стерилізації. Якщо господар не є заводчиком, то йому рекомендують одразу каструвати вихованця. Померлих тварин ховають на спеціальних приватних кладовищах. У Німеччині це коштує приблизно 210 євро.

У Нідерландах з 2013 року в країні встановлено зобов'язання чіпувати та реєструвати всіх собак. Чіпування котів рекомендовано, але не є обов'язковим. Купують домашніх улюбленців у зоомагазинах чи Інтернеті від ліцензованих заводчиків. Власникам зоомагазинів заборонено продавати тварин дітям до 16 років. Також власники всіх собак у Нідерландах мають сплачувати муніципальний податок на собаку *Hondenbelasting*. У різних муніципалітетах сума може різнитися, а також змінюватися залежно від кількості собак. Наприклад, у Гаазі за утримання однієї собаки господар має сплачувати 114 євро на рік, а за другу чи третю – ще по 178 євро.

У Бельгії всі домашні тварини підлягають реєстрації в органі місцевого самоврядування, що передбачає вживлення під шкіру електронного чіпа з необхідною інформацією. Це собачий або котячий біометричний паспорт. Також у Бельгії передбачено податок на тварину. На великого пса він становить близько 10 євро на рік. Формально ці кошти направляють на підтримку та розвиток системи, завдяки якій у країні розв'язано проблему безпритульних тварин.

У Фінляндії обов'язковими є вакцинація та медогляди, сплата муніципального збору, що використовують на облаштування спеціалізованих майданчиків для вихулу. Вихувати собак без повідка заборонено. У Фінляндії популярною є мережа спеціальних «котятих» кафе, куди приходять господарі з вихованцями. Утримання в приватному порядку диких і небезпечних тварин у Фінляндії заборонено, за винятком павуків і змій, для яких обладнують спеціальні тераріуми.

У Польщі поводження з тваринами регулює закон «Про охорону тварин». Кожна домашня тварина повинна мати паспорт з відмітками про відповідні щеплення й аналізи. Такий паспорт заводять і для домашніх улюбленців, яких завозять до Польщі з інших країн, що стосується, зокрема, українців, які їдуть до Польщі на тимчасове проживання або працюють у цій країні. Водночас у Польщі вільно гуляють бездомні коти, до яких, на відміну від собак, досить поблажливе ставлення. Діє програма обов'язкової стерилізації таких тварин.

У Франції муніципалітети мають законодавство, що захищає покупців тварин (собак і котів), згідно з яким куплену тварину не може бути продано без ветеринарного обстеження. Продаж цуценят і котенят, які не досягли віку 8-ми тижнів, заборонено. Власник собаки у Франції не має права створювати незручності для інших людей, адже вона може гавкати, вити, бути агресивною. У таких випадках власнику доведеться заплатити штраф (650 євро), у разі повторного випадку – розлучитися із собакою або знайти собі інше житло. Собаку, що напала на людину, усяпляють.

У Великій Британії реєстрація домашніх тварин є обов'язковою. Реєстраційні жетони може бути отримано під час сплати одноразового збору, який за нестерилізовану тварину вдвічі більший, ніж за стерилізовану. Стерилізацію підтверджують документом від ветеринара.

У США діє програма щодо контролю чисельності собак і котів, яка визначає загальні правила утримання домашніх тварин на рівні муніципалітетів американських міст. У США власники собак також повинні забезпечувати безпеку людей у місцях проведення дресирування або вихулу собак, а також зобов'язані утримувати собак на повідку в громадських місцях. Власники собак після вихулу повинні прибирати їх випорожнення. Кожну тварину необхідно зареєструвати. За відсутність реєстрації встановлено штраф від 100 до 3000 доларів (залежно від місцевості й типу тварини) [15].

Порівнюючи стан правового регулювання аналізованого питання в Україні та Європі, слід зазначити, що розбіжностей виявлено чимало, саме тому імплементація головних засад Конвенції щодо захисту домашніх тварин у національне законодавство, що враховуватиме національні особливості, є досить складним процесом. Законодавство не лише формує принципи ставлення до домашніх улюбленців, а й є показником цивілізованості суспільства, адже саме цей вектор розвитку домінує у європейському товаристві.

Спробу врегулювати питання жорстокого поводження з тваринами було здійснено в законопроекті № 7220 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України» (щодо запровадження обліку домашніх і безпритульних тварин)», який відхилено з огляду на те, що запропоновані зміни щодо відповідальності за жорстоке поводження з тваринами не відповідають принципу правової визначеності. Це на практиці може призвести до розбіжностей у застосуванні правових норм [16].

Загальноєвропейська та світова тенденція щодо гуманного ставлення до тварин зобов'язує Україну дотримуватися міжнародних норм і правил поводження з ними.

Висновки. Удосконалення правового забезпечення у сфері захисту тварин від жорстокого поводження можливе за умови комплексного підходу до реалізації ефективних заходів запобігання поширенню таких випадків. Важливою складовою є правовий механізм притягнення до відповідальності осіб за неналежне утримання, а також запобігання жорстокому поводженню з безпритульними тваринами.

Нагальною є необхідність законодавчого врегулювання питання обов'язкової реєстрації тварин, процесу розведення, продажу та поховання їх на рівні закону з чітко визначеними санкціями за порушення цих процедур. Нині на місцевих рівнях проблему частково розв'язано шляхом закріплення положень про обов'язкову реєстрацію домашніх тварин з дотриманням принципів недопущення жорстокого поводження.

Незначна кількість судових рішень у сфері захисту тварин від жорстокого поводження засвідчує низький рівень правосвідомості населення. З метою підвищення їхньої правової обізнаності щодо недопущення таких випадків слід активніше проводити просвітницьку роботу громадських організацій (соціальна реклама, відео-, аудіоролики, білборди, Інтернет-реклама, реклама в метро, освітні заходи, публікації, теле- й радіопередачі, лекційна робота в навчальних закладах тощо).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Пояснювальна записка до проекту Закону України про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо забезпечення міжнародних стандартів у сфері охорони тваринного та рослинного світу) (реєстр. № 6598 від 18 трав. 2018 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=62225. – Назва з екрана.
2. Головки І. А. Кримінальна відповідальність за жорстоке поводження з тваринами : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08 / І. А. Головки. – Київ : Нац. ун-т внутр. справ, 2010. – 20 с.
3. Про захист тварин від жорстокого поводження [Електронний ресурс] : Закон України від 21 лют. 2006 р. № 3447-IV. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/3447-15>. – Назва з екрана.
4. Кодекс України про адміністративні правопорушення [Електронний ресурс] : Закон України від 7 груд. 1984 р. № 8074-10. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>. – Назва з екрана.
5. Кримінальний кодекс України [Електронний ресурс] : Закон України від 5 квіт. 2001 р. № 2341-III. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>. – Назва з екрана.
6. Про Національну поліцію [Електронний ресурс] : Закон України від 2 лип. 2015 р. № 580-VIII. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/580-19>. – Назва з екрана.
7. Про ідентифікацію та реєстрацію тварин [Електронний ресурс] : Закон України від 4 черв. 2009 р. № 1445-VI. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1445-17>. – Назва з екрана.
8. Про затвердження київської міської цільової програми контролю за утриманням домашніх тварин та регулювання чисельності безпритульних тварин гуманними методами на 2017–2019 роки [Електронний ресурс] : рішення Київської міської ради від 14 груд. 2017 р. № 684/3691. – Режим доступу: http://kmr.ligazakon.ua/SITE2/_docski2.nsf/alldocWWW/D4839FF10A005368C22581FE006DECEA?OpenDocument. – Назва з екрана.
9. Про врегулювання питань утримання та поводження з собаками і котами в м. Києві [Електронний ресурс] : рішення Київської міської ради від 25 жовт. 2007 р. № 1079/3912. – Режим доступу: http://kmr.ligazakon.ua/SITE2/_docski2.nsf/alldocWWW/E52B0EC0DB10C56EC225746400688AD3?OpenDocument. – Назва з екрана.
10. Львів'яни з 1 вересня повинні реєструвати домашніх собак [Електронний ресурс] : Інструкція // Львівська міська рада : [сайт]. – Режим доступу: http://tvoemisto.tv/news/lviviany_z_1_veresnya_mayut_reiestruvaty_domashnih_sobak_instruktsiya_80469.html. – Назва з екрана.
11. Правила утримання домашніх тварин у м. Полтава від 22 грудня 2017 року [Електронний ресурс] // Полтавська міська рада : [сайт]. – Режим доступу: <https://poltava.to/news/45513>. – Назва з екрана.
12. Про ратифікацію Європейської конвенції про захист домашніх тварин [Електронний ресурс] : Закон України від 18 верес. 2013 р. № 578-VII. – Режим доступу: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/994_a15. – Назва з екрана.
13. Совет Европы, ЕС и ВБО приняли совместную декларацию о благополучии животных в Европе [Электронный ресурс] // Официальный интернет-ресурс Совета Европы. – Режим доступа: <https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=1067611&Site=COE>. – Загл. с екрана.
14. Коробко І. Міжнародно-правові стандарти захисту домашніх тварин від жорстокого поводження [Електронний ресурс] / І. Коробко // Український часопис міжнародного права. – 2013. – № 1/2013. – С. 70–74. <http://www.academia.edu/12665099/%D0%9C%D1%96%D0%B6%D0%BD%D0>. – Назва з екрана.

15. Жих В. Міжнародні приклади регулювання утримання домашніх тварин [Електронний ресурс] / В. Жих. – Режим доступу: <https://www.poryad.com/?p=428>. – Назва з екрана.

16. Про відхилення проекту Закону України про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо запровадження обліку домашніх та безпритульних тварин) [Електронний ресурс] : проект Постанови Верховної Ради України від 20 жовт. 2017 р. № 7220. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=64063. – Назва з екрана.

REFERENCES

1. Poiasniuvalna zapyska do proektu Zakonu Ukrainy pro vnesennia zmin do deiakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy (shchodo zabezpechennia mizhnarodnykh standartiv u sferi okhorony tvarynnoho ta roslynnoho svitu) (reiestr. No. 6598 vid 18 trav. 2018 r.) [Explanatory note to the draft Law of Ukraine on amendments to certain legislative acts of Ukraine (regarding the provision of international standards in the field of protection of flora and fauna) (Reg. No. 6598 of May 18, 2018)]. (n.d.). [w1.c1.rada.gov.ua](http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=62225). Retrieved from http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=62225 [in Ukrainian].

2. Holovko, I.A. (2010). Kryminalna vidpovidalnist za zhorstoke povodzhennia z tvarynamy [Criminal liability for cruelty to animals]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Kyiv: Nats. un-t vnutr. sprav [in Ukrainian].

3. Zakon Ukrainy "Pro zakhyst tvaryn vid zhorstokoho povodzhennia": vid 21 liut. 2006 r. No. 3447-IV [Law of Ukraine "On Protection of Animals From Cruel Treatment" from February 21, 2006, No. 3447-IV]. (n.d.). [zakon5.rada.gov.ua](http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/3447-15). Retrieved from <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/3447-15> [in Ukrainian].

4. Kodeks Ukrainy pro administratyvni pravoporushennia: vid 7 hrud. 1984 r. No. 8074-10 [Code of Ukraine on Administrative Offenses from December 7, 1984, No. 8074-10]. (n.d.). [zakon.rada.gov.ua](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10). Retrieved from <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10> [in Ukrainian].

5. Kryminalnyi kodeks Ukrainy: vid 5 kvit. 2001 r. No. 2341-III [Criminal Code of Ukraine from April 5, 2001, No. 2341-III]. (n.d.). [zakon3.rada.gov.ua](http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2341-14). Retrieved from <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> [in Ukrainian].

6. Zakon Ukrainy "Pro Natsionalnu politsiu": vid 2 lyp. 2015 r. No. 580-VIII [Law of Ukraine "On National Police" from July 2, 2015, No. 580-VIII]. (n.d.). [zakon1.rada.gov.ua](http://zakon1.rada.gov.ua/laws/main/580-19). Retrieved from <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/main/580-19> [in Ukrainian].

7. Zakon Ukrainy "Pro identyfikatsiiu ta reiestratsiiu tvaryn": vid 4 cherv. 2009 r. No. 1445-VI [Law of Ukraine "On identification and registration of animals" from June 4, 2009, No. 1445-VI]. (n.d.). [zakon5.rada.gov.ua](http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1445-17). Retrieved from <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1445-17> [in Ukrainian].

8. Rishennia Kyivskoi miskoi rady "Pro zatverdzhennia kyivskoi miskoi tsilovoi prohramy kontroliu za utrymanniam domashnikh tvaryn ta rehuliuвання chyselnosti bezprytnykh tvaryn humanymy metodamy na 2017-2019 roky": vid 14 hrud. 2017 r. No. 684/3691 [Decision of the Kyiv City Council "On Approval of the Kyiv City Target Program for the Control of the Maintenance of Pets and the Regulation of the Number of Stray Animals by Humane Methods for 2017-2019" from December 14, 2017, No. 684/3691]. (n.d.). [kmr.ligazakon.ua](http://kmr.ligazakon.ua/SITE2/_docki2.nsf/alldocWWW/D4839FF10A005368C22581FE006DECEA?OpenDocument). Retrieved from http://kmr.ligazakon.ua/SITE2/_docki2.nsf/alldocWWW/D4839FF10A005368C22581FE006DECEA?OpenDocument [in Ukrainian].

9. Rishennia Kyivskoi miskoi rady "Pro vrehuliuвання pytan utrymannia ta povodzhennia z sobakamy i kotamy v m. Kyievi": vid 25 zhovt. 2007 r. No. 1079/3912 [Decision of the Kyiv City Council "On regulation of issues of keeping and handling of dogs

and cats in Kiev" from October 25, 2007, No. 1079/3912]. (n.d.). *kmr.ligazakon.ua*. Retrieved from http://kmr.ligazakon.ua/SITE2/_docki2.nsf/alldocWWW/E52B0EC0DB10C56EC225746400688AD3?OpenDocument [in Ukrainian].

10. Sait Lvivskoi miskoi rady "Instruktsiia "Lviviany z 1 veresnia povynni reiestruvaty domashnikh sobak" [Site Lviv City Council "Instruction "Lvivites from September 1 should register domestic dogs"]. *tvoemisto.tv*. Retrieved from http://tvoemisto.tv/news/lviviany_z_1_veresnya_mayut_reiestruvaty_domashnih_soba_k_instruktsiya_80469.html [in Ukrainian].

11. Sait Poltavskoi miskoi rady "Pravyla utrymannia domashnikh tvaryn u m. Poltava vid 22 hrudnia 2017 roku" [Site Poltava City Council "Rules for keeping pets in Poltava from December 22, 2017"]. *poltava.to*. Retrieved from <https://poltava.to/news/45513> [in Ukrainian].

12. Zakon Ukrainy "Pro ratyfikatsiiu Yevropeiskoi konventsii pro zakhyst domashnikh tvaryn": vid 18 veres. 2013 r. No. 578-VII [The Law of Ukraine "On the ratification of the European Convention for the Protection of Animals for Pets" from September 18, 2013, No. 578-VII]. (n.d.). *zakon0.rada.gov.ua*. Retrieved from http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/994_a15 [in Ukrainian].

13. Oficialnyi internet-resurs Soveta Yevropy "Sovet Yevropy, YES i VVO priniali sovmestniyu deklaraciiu o blagopoluchiiivotnyh v Yevrope" [The official Internet resource of the Council of Europe "The Council of Europe, the EU and the BBO adopted a joint declaration on animal welfare in Europe"]. (n.d.). *wcd.coe.int*. Retrieved from <https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=1067611&Site=COE> [in Russian].

14. Korobko, I. (2013). Mizhnarodno-pravovi standarty zakhystu domashnikh tvaryn vid zhorstokoho povodzhennia [International legal standards for the protection of domestic animals from cruel treatment]. *Ukrainskyi chasopys mizhnarodnoho prava, Ukrainian Journal of International Law*, 1/2013, 70-74. Retrieved from <http://www.academia.edu/12665099/%D0%9C%D1%96%D0%B6%D0%BD%D0> [in Ukrainian].

15. Zhykh, V. *Mizhnarodni pryklady rehuliuвання utrymannia domashnikh tvaryn [International examples of pet animal regulation]*. Retrieved from <https://www.poryad.com/?p=428> [in Ukrainian].

16. Proekt Postanovy Verkhovnoi Rady Ukrainy "Pro vidkhylennia projektu Zakonu Ukrainy pro vnesennia zmin do deiakyykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy (shchodo zaprovadzhennia obliku domashnikh ta bezprytulnykh tvaryn)": vid 20 zhovt. 2017 r. No. 7220 [Draft Resolution of the Verkhovna Rada of Ukraine "On the rejection of the draft Law of Ukraine on Amendments to Certain Legislative Acts of Ukraine (regarding the introduction of registration of homeless and homeless animals)" from October 20, 2017, No. 7220]. (n.d.). *w1.c1.rada.gov.ua*. Retrieved from http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=64063 [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редколегії 25.04.2018

Pashkovska M. – Ph.D in Law, Senior Research Fellow, Senior Research Fellow of the Scientific Laboratory on the Problems of Provision Public Security and Order of the National Academy of Internal Affairs, Kyiv, Ukraine; e-mail: vasilevich_59@ukr.net; **ORCID 0000-0002-9087-0290**

Legal Regulation of Animal Protection Against Improper Treatment in Ukraine

*Actual problems of legal regulation of social relations in the sphere of animal welfare from cruel treatment are analyzed. Questions of responsibility for carrying out such actions with animals are highlighted. The research is based on the scientific works of such scientists as N. S. Bondarenko, A. Butkevich, A. Danilevsky, I. Golovko, D. Kalmykov, S. Khimchenko, V. Kopylyan, V. Kuznetsov, V. Miroshnichenko, V. Morozova, T. Short, V. Tourist, D. Zakharov, N. Zubchenko, and the provisions of the Criminal Code, the Code of Ukraine on Administrative Offenses, the Law of Ukraine «On the Protection of Animals from Cruel Treatment». It is established that the pan-European and world trend towards humane treatment of animals obliges Ukraine to adhere to international norms and rules for the treatment of animals. Based on the experience of European countries in this area, proposals are being made to legislatively settle the issue of compulsory registration of animals, the process of breeding, selling and burial at the level of law with clearly defined sanctions for violation of these procedures. **Conclusions.** The solution of the problem of cruel treatment of animals is possible only on the basis of an integrated approach. Only an improved administrative and legal mechanism for improper maintenance of animals can resolve the issues of preventing cruelty to animals. In addition, legal awareness of the population is carried out within the framework of carrying out preventive measures with the population.*

Keywords: cruel treatment of animals; dognters; responsibility; state regulation; animal protection; registration facilities; homeless animals; shelters.